

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.456.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 4395 z 22 sierpnia 2024 r. Pani Posłanki Sylwii Bielawskiej „w sprawie deficytu pracowników socjalnych i możliwości poszerzenia katalogu osób uprawnionych do wykonywania zawodu pracownika socjalnego”, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zawód pracownika socjalnego jest w Polsce zawodem podlegającym szczególnym uregulowaniom prawnym, dotyczącym standardów kształcenia i kwalifikacji zawodowych. Aktem prawnym ustalającym uprawnienia do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283). W szczególnych przypadkach jest możliwe uznanie uzyskanych za granicą RP kwalifikacji jako uprawniających do wykonywania zawodu pracownika socjalnego na podstawie ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. z 2023 r. poz. 334). W obecnym stanie prawnym uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego można uzyskać podejmując naukę:

- w pomaturalnym kolegium pracowników służb społecznych kształcącym w zawodzie pracownik socjalny
- na studiach wyższych: pierwszego stopnia (licencjackich) o kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej,
- na studiach wyższych drugiego stopnia (uzupełniających magisterskich),
- na jednolitych studiach magisterskich - o kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej,
- na studiach podyplomowych z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej w uczelni realizującej studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej, po uprzednim ukończeniu studiów na jednym z kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie.

Z uwagi na czas ukończenia studiów, w związku z przepisami o pomocy społecznej w odniesieniu do studiów wyższych, w przypadku osób, które zrealizowały swoje wykształcenie w okresie od 01 października 2008 r. do 31 grudnia 2013 r. do rozpoznania uprawnień do wykonywania zawodu regulowanego pracownik socjalny stosuje się przepisy art. 116 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 1a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Przepis ustawowy art. 116 ust. 1a stanowi upoważnienie do wydania rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 r. w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych (Dz.U. z 2008 roku Nr 27, poz. 158). Upoważnienie to ma charakter obligatoryjny, więc przepis art. 116 ust. 1

pkt 3 ustawy nie może być stosowany niezależnie od aktu wykonawczego. Załącznik do ww. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 r. w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych określa szczegółowo wykaz 330 godzin przedmiotów, jak i 240 godzin praktyk obowiązkowych do realizacji podczas specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego, wskazanej w ww. przepisach art. 116 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Zatem, żadna osoba, która w okresie od 01 października 2008 r. do 31 grudnia 2013 r. ukończyła studia na kierunkach: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie – nie może być dopuszczona do wykonywania zawodu pracownika socjalnego bez zrealizowania specjalności przygotowującej do tego zawodu, co ściśle określają przepisy.

Jeżeli chodzi o liczbę osób zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego w ośrodkach pomocy społecznej, w ramach wykonania sprawozdań resortowych wykazano, że w roku 2004 zatrudnionych było ogółem 15 165 osób, w roku 2014 19 697 osób, zaś w roku 2023 17 859 osób. Natomiast we wszystkich jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na koniec 2023 roku, odnotowano ogółem 21 977 pracowników socjalnych. Obserwując dostępne statystyki, podjęto działania, wskutek których od 30 października 2021 r. weszły w życie przepisy dające możliwość uzupełnienia zdobytych wcześniej kwalifikacji na kierunkach studiów: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie - tak, aby zainteresowana zawodem pracownika socjalnego osoba mogła pozyskać uprawnienia do wykonywania zawodu regulowanego pracownik socjalny, zgodnie z art. 116 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej po uzupełnieniu wiedzy pozwalającej na wykonywanie tego zawodu w ramach oczekiwanych standardów pracy. Przepisy ustawy o pomocy społecznej umożliwiają bowiem zdobycie kwalifikacji do wykonywania zawodu pracownika socjalnego między innymi osobom, które podejmą naukę na studiach podyplomowych z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej, w uczelni realizującej studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej, po uprzednim ukończeniu studiów na jednym z kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie oraz po ukończeniu studiów podyplomowych z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej w uczelni realizującej studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej. Po ukończeniu tych studiów - potwierdzonym świadectwem ich ukończenia wraz ze wskazaniem realizacji minimum programowego określonego w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie minimalnych wymogów programowych dla studiów podyplomowych z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej w uczelni realizującej studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej (Dz.U. z 28 października 2021 r., poz. 1962) – każda z tych osób będzie miała kwalifikacje uprawniające do wykonywania zawodu regulowanego pracownik socjalny.

Zatem, możliwość zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego, po ukończeniu studiów na jednym z kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie i właściwych studiów podyplomowych, istnieje od października 2021 r. Pragnę zaznaczyć, że w opinii Departamentu Pomocy Społecznej jest niedopuszczalne, aby osoby bez żadnego przygotowania zawodowego

wykonywały zawód pracownika socjalnego. Stąd wymóg, aby po ukończeniu ww. kierunków studiów zainteresowane osoby uzupełniły swoje kwalifikacje na studiach podyplomowych.

Jeżeli chodzi o rozszerzenie katalogu kierunków studiów nadających absolwentom uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego informuję, że od października 2021 roku katalog ten jest otwarty. Po ukończeniu każdego kierunku studiów (art. 116 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej), o ile były to studia w zakresie pracy socjalnej, zainteresowane osoby mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego. Zatem, bez względu na ukończony kierunek studiów (z wyjątkiem kierunku praca socjalna), każda osoba otrzymująca dyplom z zapisem, że zrealizowała studia w zakresie pracy socjalnej, może wykonywać zawód pracownika socjalnego.

Odnosnie zatrudnienia pracowników jednostek pomocy społecznej, pieczy zastępczej oraz samorządowych instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech pragnę także zauważyć, że w tym roku weszły w życie rządowe programy dofinansowania wynagrodzeń pracowniczek i pracowników tych jednostek. Program obejmuje ponad 200 tysięcy osób. Jego istotą jest dofinansowanie wynagrodzeń - m.in. pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej - w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024-2027. Działania te powinny przyczynić się do poprawy zatrudnienia pracowników socjalnych.

Dodatkowo informuję, że zarządzeniem nr 24 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw reformy systemu pomocy społecznej (Dz. Urz. MRPiPS z 2024 r. poz. 24) powołany został Zespół do spraw reformy systemu pomocy społecznej. Zespół, złożony z grona ekspertów, praktyków oraz osób ze świata nauki, przyjrzy się funkcjonującym rozwiązaniom prawnym i organizacyjnym w obszarze pomocy społecznej w Polsce, by na podstawie przeprowadzonych analiz wypracować pożądane rozwiązania, reformujące system m.in. w zakresie wdrażania deinstytucjonalizacji, poprawy dostępności świadczeń, usług i innych form wsparcia, sytuacji pracowników systemu pomocy społecznej, czy opracowania propozycji rozwiązań prawnych, reformujących system pomocy społecznej. Reforma doprowadzi do integracji różnych form wsparcia oraz współpracy pomiędzy instytucjami państwowymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi społecznościami, co przyczyni się do zwiększenia skuteczności działań pomocowych.

W ramach Zespołu zostaną powołane grupy robocze, które zajmą się m.in. obszarami reformy systemu świadczeń, mieszkalnictwa, rozwoju usług społecznych oraz CUS, wsparcia i rozwoju kadr w systemie pomocy społecznej, funkcjonowania instytucji i placówek świadczących usługi całodobowe, jak również systemami kontroli i audytu w systemie pomocy społecznej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

